

КРИМИНОЛОГИЯ

UDC 343.9

PROGNOZE CRIMINOLOGICE PRIVIND CRIMINALITATEA ȘI ACTIVITATEA ANTICRIMĂ ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII R. MOLDOVA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Octavian BEJAN,
doctor în drept, criminolog,
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

Valeriu BUJOR,
doctor în drept, profesor universitar, criminolog,
Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

RÉSUMÉ

La réalisation de ces prévisions a eu comme but le développement de la méthodologie de prévision criminologique. De même, on a voulu offrir un support analytico-informationnel aux organismes anti-crime et aux autorités publics nationaux. Les prévisions ont été réalisées par la méthode comparative et la méthode de la construction abstraite. Selon les prévisions criminologiques obtenues, on attend une détérioration de la situation criminogène et de l'état de la criminalité en Moldavie, après son intégration dans l'Union européenne, tant sous l'aspect quantitatif que qualitatif. L'activité anti-crime vas s'affaiblir au pays, mais l'activité criminologique, pratique et didactique, vas se développer. La sécurité routière augmentera. L'existence de la Moldavie, en tant qu'État, sera périclitée par les processus migrationnistes internationaux. D'après les auteurs, les organismes anti-crime doivent développer leurs capacités de prévision criminologique, afin d'améliorer leur activité.

Mots-clé: criminologie, prévision criminologique, méthode comparative, méthode de la construction abstraite, violence criminelle, criminalité, criminalité contre l'environnement, activité anti-crime.

REZUMAT

Efectuarea acestor prognozări a urmărit dezvoltarea metodologiei de prognozare criminologică. Totodată, s-a dorit a oferi un suport analitico-informațional organelor anticrimă și autorităților publice naționale. Prognozările au fost realizate, aplicând metoda comparativă și metoda construcției abstracte. Potrivit prognozelor obținute, se așteaptă o înrăutățire a situației criminogene și a stării criminalității în Republica Moldova, după integrarea în Uniunea Europeană, deopotrivă în plan cantitativ și calitativ. Activitatea anticrimă va fi subrezită, iar activitatea criminologică, practică și didactică, se va dezvolta. Securitatea rutieră va spori. Statalitatea Republicii Moldova va fi periclitată de procesele migraționiste internaționale. După părerea autorilor, organele anticrimă trebuie să își dezvolte capacitățile de prognozare criminologică, cu scopul de a-și ameliora activitatea.

Cuvinte cheie: criminologie, prognoză criminologică, metoda comparativă, metoda construcției abstracte, violență criminală, criminalitate, criminalitatea contra mediului, activitatea anticrimă.

Introducere. La 27 noiembrie 2013, Republica Moldova a parafat acordul de asociere cu Uniunea Europeană (Vilnius, Lituania). Integrarea în această comunitate internațională va conduce la transformări sociale semnificative în Republica Moldova. Întrucât există o probabilitate considerabilă că asocierea se va finaliza în timpul apropiat, este cazul ca criminologii naționali să prognozeze starea viitoare a criminalității, a activității anticrimă și a criminologiei, în funcție de acest factor determinant.

Scopul articolului. Efectuarea acestor prognozări criminologice au urmărit, de fapt, două finalități: (1) dezvoltarea metodologiei de prognozare criminologică și

(2) oferirea unui suport analitico-informațional organelor anticrimă și autorităților publice naționale.

Metodele aplicate și materialele utilizate. Prognozările criminologice au fost efectuate aplicând metoda comparativă și metoda construcției abstracte. În ambele cazuri, au fost utilizate metodologii de prognozare criminologică originale. Metodologia de aplicare a metodei comparative nu a fost deocamdată prezentată lumii științifice și practicienilor, spre deosebire de metodologia de aplicare a metodei construcției abstracte [1].

Datele despre procesele sociale, inclusiv criminale, din Republica Moldova și RSSM au fost preluate din statistica oficială, în principal de la Biroul Național de

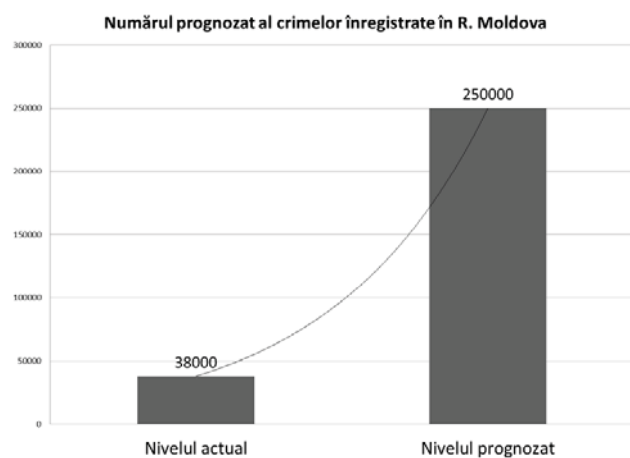
Statistică, ghiduri și studii statistice, precum și din lucrări criminologice.

Datele privind procesele sociale, inclusiv criminale, din Uniunea Europeană provin dintr-o pluralitate de surse: date statistice oficiale, analize, lucrări științifice, prezentări publice ale rezultatelor științifice, declarații oficiale, propriile noastre analize și cercetări etc. Datele despre violența intrafamilială și măsurile de prevenire a acesteia au fost colectate prin metoda interviului, metoda documentară și metoda statistică.

Rezultatele obținute și discuții. Potrivit prognozelor noastre criminologice, integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană, act care reprezintă o schimbare politică majoră, și schimbările sociale care vor decurge din această integrare vor influența în mod pronunțat criminalitatea și activitatea criminologică din societatea noastră.

În primul rând, se va produce o sporire mare a criminalității, al cărei nivel se va stabiliza la această cotă ridicată. Astfel, potrivit prognozei noastre criminologice, efectuată prin metoda comparativă, nivelul criminalității înregistrate va ajunge, probabil, la aproximativ 250.000 de crime (vezi graficul nr. 1), ceea ce înseamnă de 6-8 ori mai multe crime decât sunt înregistrate actualmente în Republica Moldova și de peste 10 ori mai multe crime decât erau înregistrate în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM) din prima jumătate a anilor 80, adică de pînă la demararea restructurării sociale din ex-Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS), așa-nimite «perestroika» [2]. Este important să precizăm că calculele au fost efectuate în funcție nu de populația prezentă, ci de populația stabilă. În viziunea noastră, înrăutățirea situației criminologice va fi determinată de fenomenul inegalității și inechității sociale care caracterizează societățile organizate după modelul capitalist, în absența unor factori inhibitori puternici (de exemplu, un control riguros, similar celui din statele musulmane) [3].

Graficul nr. 1

Drept urmare a politicilor europene actuale, este previzibilă o invadare cu imigranți a Republicii Moldova.

După cum denotă cercetările criminologice [4], procesele migraționiste sunt însoțite, de regulă, de o sporire și agravare a criminalității. De aceea, prezența imigranților în țara noastră va constitui un factor favorabil creșterii numărului de crime, afectând calitatea vieții membrilor ei. Afluxul de imigranți va mai genera o problemă criminologică. Migrații ar putea să se transforme, cu timpul, în minorități naționale. Or, cu cât este mai mare ponderea minorităților naționale, cu atât este mai înalt nivelul criminalității [5]. Problema minorităților naționale este deosebit de acută în Republica Moldova. Pe lângă faptul că ponderea acestora este de peste 40% (ținând cont de situația din stînga Nistrului), acestea controlează două segmente importante ale teritoriului național, și anume: regiunea transnistreană, dominată de minoritatea rusă și ucraineană, și cea populată preponderent de minoritatea turcă (găgăuzi), ambele amenințînd periodic cu dezintegrarea statului! Prin urmare, intrarea pe teritoriul național a unor imigranți în număr echivalent cu peste 10% din populație pune în mare pericol însăși existența statului *Republica Moldova!*

Conform prognozelor noastre criminologice, efectuate prin metoda comparativă, integrarea în Uniunea Europeană va determina o sporire majoră a infracțiunilor care atentează la libertatea și inviolabilitatea vieții sexuale în Republica Moldova. Se va produce o proliferare accentuată a cazurilor de pedofilie, inclusiv a celor de violare a copiilor de către părinți, incestul. Ca urmare va crește suspiciunea socială de apucături pedofile, fenomen care va altera relația dintre părinți și copii, în sensul că părinții bine intenționați se vor teme să își manifeste afecțiunea părintească, căci ar putea să cadă victime acestor suspiciuni generalizate. Situația va fi înrăutățită de persoanele iraționale care își vor învinui nefondat soții de pedofilie, cu scopul de a-i îndepărta de copii, prin decizii judiciare, dorind să se răzbune pentru problemele de cuplu. Astfel, va fi subrezită familia – celula societății.

Potrivit raționamentelor noastre, bazate pe cercetări criminologice nesistematice, această situație din țările occidentale este determinată, în principal, de (1) liberalizarea și chiar apologia sexualității și (2) tolerarea și protejarea juridică a homosexualității și a altor perversiuni sexuale.

Este previzibilă și apariția unor noi manifestări criminale de mare violență. De exemplu, vor începe să izbucnească omoruri în masă ale elevilor, studenților și profesorilor, înfăptuite de adolescenți, tineri și, mai rar, de persoane mature. Va spori considerabil frecvența crimelor abominabile săvîrșite de copii, inclusiv de vîrstă fragedă, adolescenți și tineri contra semenilor. Potrivit raționamentelor noastre, bazate pe cercetări criminologice nesistematice, printre factorii majori care determină aceste fenomene criminale se află: (a) propagarea, în special prin filme, mass-media și publicitate, a violenței, (b) erijarea criminalilor în eroi, (c) banalizarea ororii și (d) liberalizarea excesivă a comerțului cu arme și a dreptului de port-armă.

Căminul familial va fi zdruncinat și de cazurile, tot mai frecvente, în care soțul își va masacra propria familie,

adică soția și copiii. Potrivit cercetărilor noastre, aceste forme de mare violență criminală sunt generate de o politică criminologică proastă concepută de criminologii occidentali. De mai multe decenii, societățile occidentale, îndeosebi cele americane, sunt răvășite de o violență intrafamilială crescândă. Pentru a soluționa această problemă socială importantă, criminologii occidentali au elaborat un sistem de prevenire a violenței familiale. Efectele s-au dovedit a fi dezastruoase, căci este distrusă familia – celula societății. Poate că s-a obținut o ușoară diminuare cantitativă a violenței intrafamiliale (deși datele vehiculate de cercetătorii occidentali trezesc suspiciunea de erori metodologice semnificative), dar prețul plătit de societate este inacceptabil! Este firesc, dacă amputăm un braț, atunci dispăre o dată cu el și durerea. Din păcate, societățile occidentale nu au sesizat procesele negative declanșate de acest sistem defectuos. Mai rău decât atât, se insistă în aceeași direcție greșită, adoptând măsuri noi, care vor agrava situația (bunăoară, calificarea juridică a unor noi forme de conviețuire drept familie).

Actualmente, răsună problema violenței familiale și în societatea națională, din cauza acțiunilor insistente ale organizațiilor neguvernamentale, plătite cu acest scop de țările occidentale. Problema violenței în familie este pusă cu obstinație în discuție (raportul anual este de 1:9) [6] în detrimentul problemei divorțialității (raportul anual este de 1:2) [7]. Constrânse, autoritățile publice se vor vedea nevoite să ia măsuri de remediere a situației. Este cazul să deschidem o paranteză și să precizăm că, după destrămarea URSS, Republica Moldova a rămas fără potențial criminologic, deoarece acesta era concentrat la Moscova. Eforturile noastre, dar și ale altor criminologi, de a construi o activitate criminologică națională au fost respinse, în cea mai mare parte, timp de 20 de ani, de neînțelegerea manifestată de comunitatea științifică, practicieni, politicieni, administrație și întreaga societate. Întrucât organele anticrimă sunt lipsite de criminologi, autoritățile publice vor prelua, probabil, modelul occidental de reducere a violenței intrafamiliale, care va conduce la distrugerea familiei, scăderea natalității, homosexualitate, precum și la proliferarea masacrelor în interiorul acestora, în care soțul își omoară soția și copiii [8].

O dată cu integrarea în Uniunea Europeană va crește probabilitatea că Republica Moldova va deveni ținta unor atacuri teroriste, luând în considerare faptul că teroriștii atacă și țările din uniune care nu participă la campaniile militare. Drept exemplu pot să servească atentatele teroriste din 11 martie 2004, de la Madrid (Spania), atunci când au explodat zece rucsacuri încărcate cu TNT în patru trenuri, omorând 181 de persoane și rănind alte 1467 de persoane [9].

Valul schimbărilor sociale va aduce, de asemenea, mai multe crime contra mediului natural în Republica Moldova. Modul de producție occidental este bazat, într-o măsură considerabilă, pe inovație și dezvoltare tehnologică. Din păcate, tehnologiile actuale utilizează substanțe poluante. Prelucrarea și eliminarea acestora este costisitoare, ceea

ce înseamnă că neglijarea acestor etape din procesul de producere sau de acordare a serviciilor (de exemplu, serviciile de transportare sau de imprimare) este susceptibilă să aducă beneficii economice importante producătorului. În condițiile acțiunii și altor factori favorizanți, cum ar fi concurența acerbă, corupția și controalele insuficiente, va spori progresiv numărul indivizilor care nu vor rezista tentației de a folosi această cale criminală, altfel zis, la care se va forma interesul de a săvârși crime contra mediului natural. În această privință, împărtășim opinia lui Alexei Rusnac, care include poluarea mediului printre principalele pericole care vizează securitatea națională [10].

Integrarea în Uniunea Europeană va pune Republica Moldova în situația de deschidere accentuată a societății, ceea ce înseamnă că va spori puterea de acțiune a factorilor criminogeni externi (prognozarea a fost efectuată aplicând metoda construcției abstracte). Țara noastră va pierde astfel o parte din posibilitățile ei de prevenire a criminalității și se va vedea nevoită să desfășoare o activitate diplomatică și de colaborare mai intensă, în vederea diminuării acestui handicap.

Integrarea în Uniunea Europeană a impus autorităților publice naționale o reorganizare a organelor anticrimă, conform calapodului din țările membre. Dacă plecăm de la faptul că există mai multă criminalitate în țările acestei comunități de state, atunci putem să conchidem că un model mai bun a fost înlocuit cu un model mai prost și că organele anticrimă naționale vor funcționa mai rău de acum încolo. Desigur, noi ne referim la situația de ansamblu, căci modelul occidental îl depășește sub unele aspecte particulare pe cel din societatea națională (prognoza a fost obținută prin metoda construcției abstracte).

Noile condiții sociale vor suprima interesul de sacrificiu al polițiștilor, după cum rezultă din prognozele noastre criminologice, efectuate prin metoda comparativă. Astfel, polițiștii vor renunța, în mare măsură, să își riște viața și sănătatea, pentru binele social, al altor membri ai societății. Probabil acest comportament se explică prin aceea că societatea occidentală este organizată după principiul: «Fiecare se descurcă cum poate». În consecință, polițiștii vor începe să aplice mai des arma de foc, va spori numărul persoanelor ucise în timpul reținerii și arestării etc.

Printre efectele benefice se numără impulsivitatea activității criminologice naționale. Bunăoară, în învățământul universitar al țărilor care formează Uniunea Europeană există specialitatea «Criminologie» [11], iar la noi această specialitate lipsește, deși criminologii încearcă să o introducă de mai mulți ani.

Momentul survenirii modificărilor pe care le anticipăm depinde de ritmul în care vor fi implementate standardele europene în societatea națională.

Crește continuu numărul crimelor înregistrate în ultimii ani în Republica Moldova [12]. După părerea noastră, acest fapt constituie un indice pozitiv în activitatea Ministerului Afacerilor Interne. El demonstrează că

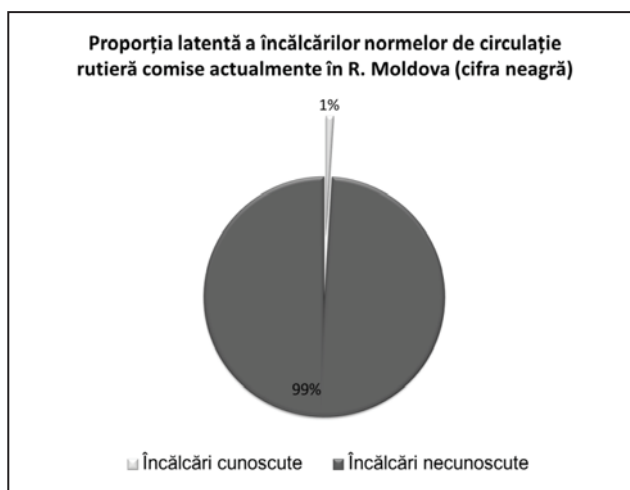
conducerea ministerului și a țării și-a menținut politica de sporire a fidelității înregistrării crimelor, începută în anul 2009. Grație acestei politici cruciale, societatea va putea, în sfârșit, să cunoască starea criminalității, dat fiind faptul că criminalitatea înregistrată reflectă sub o serie de aspecte starea criminalității reale (mai puțin dimensiunile ei și ale unor tipuri de criminalitate). Or, fără o cunoaștere criminologică exactă a stării criminalității nu pot să fie găsite căile de ameliorare a situației criminale și criminogene.

De observat că această nouă și importantă realizare o succede pe cea din anii 2001–2003, perioadă în care societatea a fost smulsă de sub dominația lumii interlope, fiind dezmembrate marile grupări criminale și încarcerati capii acestora și numeroși alți membri. Ea reprezintă o mare victorie asupra criminalității, care a scos la iveală o putere morală și socială a poporului nostru, deosebit de încurajatoare. Trebuie, totuși, să precizăm că locul grupărilor criminale a fost treptat ocupat de către lucrătorii organelor anticrimă, care estorcă mită și alte avantaje de la agenții economici și de la cetățenii care doresc să își soluționeze problemele. Astfel, se pune problema dacă lucrătorii organelor anticrimă se vor limita la acte de corupție sau situația va degenera și aceștia vor prelua practicile de acțiune ale lumii interlope, inclusiv șantajul, asasinatul sau alte forme de violență criminală?

Este salutară instalarea unui sistem automatizat de detectare video a încălcărilor regulilor de circulație rutieră. În opinia noastră, el va conduce la o ameliorare palpabilă a securității rutiere, în cazul în care va fi utilizat în mod corect. Deocamdată, sunt detectate doar două încălcări, și anume: circulația cu viteză neregulamentară și trecerea la culoarea roșie a semaforului. Extinderea posibilităților acestui sistem în așa mod, încât să detecteze și alte încălcări (de exemplu, penetrarea în zona de confort psihologic a pietonului) va contribui la prevenirea accidentelor rutiere. Ba chiar se impune mărirea considerabilă a numărului camerelor video. Datele preliminare denotă că această investiție se va răscumpăra în scurt timp. Beneficiile acestei măsuri depășesc cadrul securității rutiere, deoarece înregistrările video servesc și la descoperirea altor încălcări, inclusiv crime, care nu țin de circulația rutieră. Datele obținute cu ajutorul sistemului în cauză confirmă și amplifică semnalele de alarmă socială, pe care noi le-am tras acum câțiva ani în privința situației deplorabile în domeniul securității rutiere din Republica Moldova [13]. Potrivit specialiștilor antrenați în gestionarea acestui sistem de supraveghere video, peste 10.000 de încălcări au fost înregistrate în numai 24 de ore. Dacă ținem cont de faptul că a fost observat mai puțin de 1% din suprafață și detectate numai două tipuri de încălcări, atunci putem să estimăm că, actualmente, se produc, zilnic, peste 10 milioane de încălcări ale normelor de circulație rutieră! Totodată, putem să stabilim că cifra neagră a încălcărilor rutiere este, în prezent, de peste 99% din numărul real

al acestora (vezi graficul nr. 2). Acest caz confirmă și ilustrează faptul că un factor extern poate să influențeze situația criminală internă dintr-o societate, căci sistemul în cauză reprezintă o donație primită de la China.

Graficul nr. 2

În această ordine de idei, vom lansa comunității științifice și practicienilor o problemă: Determinarea conducătorilor auto la respectarea normelor de circulație rutieră nu va conduce oare la o respectare mai riguroasă și a celorlalte norme sociale? Altfel zis, noi ne întrebăm: Din premisele că (1) comportamentul indivizilor se manifestă ca tendință și (2) o parte dintre indivizi vor fi obligați să respecte normele de circulație rutieră nu rezultă oare *concluzia* că aceștia vor avea, ulterior, tendința de a respecta, în mod mecanic, și alte norme sociale? Efectul pozitiv va fi amplificat de influența conduitei corecte a acestui grup social asupra celorlalți membri ai societății.

Concluzii. După integrarea în Uniunea Europeană, se va produce o graduală înrăutățire a situației criminogene și a stării criminalității în Republica Moldova, deopotrivă în plan cantitativ (nivel) și calitativ (caracter). Vor apărea noi manifestări criminale (escrocherii, crime deosebit de violente, acte odioase săvârșite de copii etc.). Va crește pericolul săvârșirii unor atacuri teroriste pe teritoriul național. Va intra în acțiune un nou factor determinant, susceptibil a distruge statalitatea Republicii Moldova. Dimpotrivă, activitatea criminologică, practică și didactică, va cunoaște o dezvoltare. Va spori și securitatea rutieră, care ar putea să influențeze în mod pozitiv comportamentul licit al membrilor societății.

Prognozele noastre criminologice satisfac numai o parte din necesitățile organelor anticrimă și ale autorităților publice naționale. Pentru a le completa, organele anticrimă urmează să își formeze propriile subdiviziuni de prognozare criminologică și să le facă lucrative pe cele existente, iar Institutul de Criminologie va oferi cadrele criminologice necesare.

Referințe bibliografice

1. Bejan Octavian. Metoda construcției abstracte de prognozare criminologică, *Legea și viața*, nr. 9 (septembrie), – 2012. – p. 9–12.

2. Datele privind situația din țările Uniunii Europene (UE) au fost luate din lucrarea: В.В. Лунеев, Преступность XX века. Мировые, региональные и российские тенденции, Издательство «Норма», Москва, 1999, datele privitoare la situația din Republica Moldova provin de la Biroul Național de Statistică, în timp ce datele referitoare la RSSM sunt luate din lucrarea: Преступность и правонарушения в СССР. 1990 : статистический сборник, Издательство «Финансы и статистика», Москва, 1991.

3. Vujor V. О сущности преступности, Editura «Lyceum». – Chișinău, 1998.

4. Бабаев М.М. Теоретические основы криминологического исследования социально-демографических процессов в СССР, диссертация доктора юридических наук, Всесоюзный институт по изучению причин и разработке мер предупреждения преступности. – Москва, 1975.

5. Гилинский Я.И. Криминология, Издательство «Питер». – Санкт-Петербург, 2002. – p. 52–54.

6. Spoială Lucia și alții, *Violența față de femei în familie în Republica Moldova*, Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, Chișinău, 2011, – p. 33. Ne referim la raportul dintre violența fizică și nonviolenta.

7. *Moldova în cifre: breviar statistic*, 2013, Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, Chișinău, 2013 – p. 11. Ne referim la raportul dintre căsătorii și divorțuri.

8. Vezi viziunea noastră privind soluționarea principală a

problemei violenței în familie în studiul : Octavian Bejan și Valeriu Bejan, *Familia*, – Chișinău, 2012.

9. Zidărescu Ana, *Atentatele din Spania*, din 11 martie 2004. Mărturia controversată a unei românce a condamnat un terorist [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.evz.ro/detalii/stiri/atentatele-din-spania-din-11-martie-2004-marturia-controversata-a-romancei-care-a-condam-956711.html>, pagină vizitată la 03 martie 2014.

10. Rusnac Alexei, *Aspecte ale teoriei securității*, Fundația «Draghiștea». – Chișinău, 2005, – p. 51, 52 etc.

11. Potrivit unui studiu efectuat de Roman Bujor. Datele nu au fost deocamdată publicate, dar au fost folosite pentru necesitățile Institutului de Criminologie, o parte dintre ele fiind prezentate Ministerului Educației și unor organe anticrimă naționale. Referitor la situația în acest domeniu din America de Nord, vezi monografia : Octavian Bejan, *Activitatea criminologică practică în organele anticrimă din Canada*, – Chișinău, 2013.

12. Potrivit datelor statistice ale Biroului Național de Statistică. Vezi, de asemenea, lucrarea: Octavian Bejan, Valeriu Bujor și Gheorghe Botnaru, *Analiză criminologică a influenței proceselor demografice actuale asupra criminalității din Republica Moldova*, IȘPCA. – Chișinău, 2012.

13. Bejan Octavian, *Model explicativ al accidentelor rutiere*, *Legea și viața*, anul 2010, – nr. 12, p. 12–14; Bejan Octavian, *Pericolul social al accidentelor rutiere în Republica Moldova*, CPAC, IȘPCA, 20 martie 2012, publicată pe pagina [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://criminology.md/library/articles/159-accidente.html>și, ulterior, pe pagina WEB [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.octavianbejan.blog.comla08octombrie2012.